

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет радіоелектроніки

Факультет інформаційно-аналітичних технологій та менеджменту

(повна назва)

Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою

(повна назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету ІТМ

В.Дорош Володимир ДОРОШЕНКО

(підпис, ім'я, прізвище)

«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Страхування

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(бакалаврський, магістерський, освітньо-науковий)

спеціальність 051 Економіка

(код і повна назва спеціальності)

освітньо-професійна програма

(професійна або наукова)

Економічна кібернетика

(повна назва програми)

Харків – 2025 р.

Розробник(и): С.В. Пономарьов доцент кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, к.е.н., доцент
(ініціали, прізвище, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою

Протокол від «29» серпня 2025 р. № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Тетяна ПОЛОЗОВА

(ім'я, прізвище)

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

Станіслав ПОНОМАРЬОВ

(ім'я, прізвище)

Схвалено методичною комісією факультету ІТМ

Протокол від «29» серпня 2025 р. № 1

Голова методичної комісії

(підпис)

Аліна ШАФРОНЕНКО

(ім'я, прізвище)

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС* – 4	Вибіркова (професійної та практичної підготовки)	
Змістових модулів – 2	Рік підготовки:	
	3-й	
Загальна кількість годин* – 120	Семестр	
	5-й	
	Кількість годин	
	120	
Мова навчання – українська	Навчальні заняття:	
	1) лекції, год.	
	24	
	практичні, год.	
	24	
	лабораторні, год.	
	-	-
	консультації, год.	
	8	
	самостійна робота	
	64	
	В тому числі: 1) РГЗ та КР, год	
	-	
2) курсова робота (проект), год		
-		
Вид контролю:		
залік		

Примітка.

* Відомості з навчального плану.

** Структурна одиниця дисципліни (складається із змістових модулів). Рекомендована кількість модулів дорівнює кількості контрольних точок.

2 МЕТА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ З ЇЇ ВИВЧЕННЯ

2.1 Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Страховання» є набуття здобувачами фундаментальних засад страхового захисту майнових інтересів юридичних та фізичних осіб на випадок настання ризикових ситуацій, організації роботи страхових компаній, функціонування страхового ринку України.

2.2 Результати навчання

За результатом вивчення дисципліни здобувачі повинні:

Знати:

- основні поняття, принципи та функції страхування;
- сутність страхових відносин;
- загальні засади та принципи формування страхових тарифів;
- методи організації страхової діяльності;
- законодавчу та нормативну базу страхування в Україні;
- класифікацію страхування за класами та об'єктами.

Вміти:

- формувати тарифну політику страховика;
- визначити стратегію розвитку страхової компанії;
- складати договори страхування різних видів;
- застосовувати страхову термінологію у професійній діяльності;
- визначати об'єкти та суб'єкти страхування відповідно до чинного законодавства;
- розрізняти класи страхування та визначати їхні особливості;
- ідентифікувати, класифікувати та оцінювати страхові ризики.

Перелік сформованих компетентностей (відповідно до освітньо-професійної програми):

– **загальні:**

- ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

- **програмні результати навчання** (відповідно до освітньо-професійної програми):

PH9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

PH12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

PH18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

2.3 Передумови вивчення дисципліни

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: Політична економія, Макроекономіка, Фінанси.

Перелік раніше здобутих результатів навчання:

PH3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

PH8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I.

Сутність страхування та засади страхової діяльності

Тема 1. Поняття та економічна суть страхування

Необхідність та сутність категорії страхового захисту, методи його забезпечення. Економічна необхідність та сутність страхування. Страхування як економічна категорія та його ознаки. Функції страхування як економічної категорії. Принципи страхування Виникнення страхування та основні етапи його розвитку.

Тема 2. Термінологія страхової справи

Розвиток страхової справи в Україні в умовах ринку. Страхування як необхідний елемент ринкової економіки. Роль страхування у вирішенні соціальних проблем суспільства. Страхова термінологія та її класифікація.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка

Поняття ризику у в страхуванні. Класифікація ризиків. Ознаки ризику, придатного для страхування. Оцінка страховиком ризику і визначення доцільності його страхування. Методи управління ризиком (уникнення, запобігання, поглинання, страхування). Специфіка ризиків у майновому страхуванні. Специфіка ризиків у особистому страхуванні. Специфіка ризиків у страхуванні відповідальності.

Тема 4. Страховий ринок та його державне регулювання

Поняття страхового ринку. Класифікація страхових ринків. Внутрішня структура страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Характеристика основних чинників розвитку страхового ринку України. Характеристика сучасного стану страхового ринку України. Перспективи розвитку страхового ринку України. Сутність і завдання маркетингу у страхуванні. Договір страхування та його зміст. Страховик і страхувальник: взаємовідносини між ними.

Тема 5. Класи та форми страхування

Класифікація страхування, її значення. Класифікаційні ознаки. Класифікація страхування за об'єктами. Поняття галузей страхування. Форми страхування та їх особливості. Класифікація страхування в Україні для цілей ліцензування (з урахуванням міжнародного досвіду).

Змістовий модуль II.

Особливості організації та ведення страхової діяльності

Тема 6. Визначення страхових тарифів

Сутність страхових тарифів та їх економічне значення. Структура страхового тарифу (нетто-ставка та навантаження). Принципи формування страхових тарифів. Фактори, що впливають на їх розмір. Методи розрахунку страхових тарифів. Особливості тарифної політики страхових компаній. Роль страхових тарифів у забезпеченні фінансової стійкості страховика.

Тема 7. Майнове страхування

Сучасний стан майнового страхування в Україні. Страхування майна громадян: особливості та основні види. Страхування майна юридичних осіб: особливості та основні види. Особливості страхування засобів транспорту. Особливості страхування майна сільськогосподарських підприємств.

Тема 8. Страхування відповідальності

Сучасний стан страхування відповідальності в Україні. Страхування цивільної відповідальності та його сутність. Страхування професійної відповідальності та його сутність. Страхування відповідальності за забруднення довкілля. Обов'язкові види страхування відповідальності в Україні та їх значення. Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів в Україні: значення і особливості проведення. Міжнародна система «Зелена картка» та її значення. Добровільна форма страхового захисту громадян: зміст і значення.

Тема 9. Перестраховання і співстраховання

Сутність перестраховання та його значення. Основні поняття і терміни, що використовуються у перестрахованні. (цедент, перестраховик, цесія,

ретроцесія, власне утримання, комісія, тантьєма, сліп). Поняття власного утримання у перестрахованні та чинники, що обумовлюють його обсяг. Законодавче регулювання операцій з перестраховання в Україні. Сутність співстрахування та механізм його дії. Порівняльна характеристика перестраховання та співстрахування.

Тема 10. Страхування в різних країнах світу

Особливості розвитку страхування у світі. Моделі організації страхового ринку в різних країнах. Характеристика страхових систем розвинених країн та країн, що розвиваються. Державне регулювання страхової діяльності за кордоном. Вплив міжнародного досвіду на розвиток страхування. Глобалізація страхового ринку та діяльність міжнародних страхових компаній.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усьо- го	у тому числі					Усьо- го	у тому числі				
		лк	пз	л	кон	с.р.		лк	пз	лаб.	кон.	с.р
Змістовий модуль I. Сутність страхування та засади страхової діяльності												
Тема 1. Поняття та економічна суть страхування	10	2	2			6						
Тема 2. Термінологія страхової справи	10	2	2			6						
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка	12	2	2		2	6						
Тема 4. Страховий ринок та його державне регулювання	10	2	2			6						
Тема 5. Класи та форми страхування	18	4	4		2	8						
Разом за змістовим модулем I	60	12	12		4	32						
Змістовий модуль II. Особливості організації та ведення страхової діяльності												
Тема 6. Визначення страхових тарифів	10	2	2			6						
Тема 7. Майнове страхування	12	2	2		2	6						
Тема 8. Страхування відповідальності	12	2	2		2	6						
Тема 9. Перестраховання і співстраховання	10	2	2			6						
Тема 10. Страхування в різних країнах світу	16	4	4			8						
Разом за змістовим модулем II	60	12	12		4	32						
Усього семестр	120	24	24		8	64						

5 ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Основи фінансів страховиків	4
2	Основи актуарних розрахунків	4
3	Фінанси та фінансова стійкість страховиків	4
4	Страхова організація	4
5	Державне регулювання страхової діяльності	2
6	Визначення страхових тарифів	2
7	Фінансові результати діяльності страхових компаній	2
8	Страхування в різних країнах світу	2
	Усього	24

6 ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні роботи не передбачені навчальним планом.

7 САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Робота з основною та додатковою літературою	30
2	Вивчення конспекту лекцій	18
3	Підготовка до практичних занять	16
	Усього	64

8 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання не передбачені навчальним планом.

9 МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Вивчення дисципліни «Страхування» здійснюється із застосуванням різних методів.

Словесні методи навчання містять *лекції*, які розкривають сутність наукових понять, явищ та процесів, логічно пов'язаних загальною темою; пояснення, за допомогою яких розкривається сутність закону або процесу з використанням попереднього досвіду здобувачів; *розповіді* з метою спонукання здобувачів до створення в уяві певного образу; евристичні та репродуктивні бесіди, які передбачають приведення попередніх знань до усвідомлення нових явищ та понять.

Наочні методи навчання, які передбачають *демонстрацію* (показ предметів і процесів у динаміці), *ілюстрацію* (схеми, графіки) та *спостереження* (сприймання процесів без втручання у ці процеси).

Практичні методи навчання сприяють формуванню вмінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми або розділу. Вони містять: *семінарські заняття*, спрямовані на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань; також виконання *письмових*

вправ з метою цілеспрямованого повторення здобувачами окремих дій задля формування умінь та навичок за дисципліною.

10 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

10.1 Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (кількісні критерії оцінювання)

В Університеті застосовуються контрольні заходи поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення різних видів навчальних занять і має на меті перевірку рівня знань здобувачів вищої освіти з відповідної дисципліни. Проведення поточного контролю здійснюється під час навчальних занять, а оцінювання успішності здобувачів вищої освіти визначається відповідною РПНД. Види поточного контролю визначаються відповідною РПНД.

Підсумковий контроль – контрольні заходи, що передбачають встановлення відповідності (вимірювання, оцінювання) здобутих особою результатів навчання вимогам освітньої програми у частині відповідного освітнього компонента.

Контрольний захід у формі заліку полягає в оцінюванні засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на підставі результатів поточного контролю та передбачає підведення підсумків протягом першого тижня екзаменаційної сесії за розкладом.

Викладач має своєчасно інформувати здобувачів вищої освіти про результати виконання кожного виду робіт при поточному контролі, а про підсумкову оцінку з дисципліни – на останньому занятті.

Присутність здобувача вищої освіти на контрольному заході у формі заліку не є обов'язковою.

Здобувач вищої освіти отримує позитивну оцінку на заліку за умови виконання всіх видів робіт, передбачених РПНД, та за наявності оцінок за кожен вид робіт, що не менше відповідного встановленого мінімального бала.

Підсумковий контроль з дисципліни у формі заліку оцінюється кількістю балів, отриманих здобувачем вищої освіти за виконання всіх видів поточного контролю протягом семестру за 100-бальною шкалою:

$$O_d = 0,6 \cdot O_{\text{сем}} + P \cdot O_{\text{сем}}$$

де O_d – підсумкова оцінка з дисципліни в семестрі;

$O_{\text{сем}}$ – сумарна кількість балів, отриманих здобувачем вищої освіти протягом семестру (від 1 до 100 балів), що визначається за формулою: $O_{\text{сем}} = \sum O_i$;

O_i – кількість балів з i -го контрольного заходу поточного контролю дисципліни.

P – ознака виконання всіх видів робіт: $P=0,4$, якщо виконані всі види робіт з позитивною оцінкою, $P=0$ – в іншому випадку (за відсутності позитивної оцінки хоча б з одного поточного контрольного заходу з дисципліни, передбаченого РПНД).

Якщо здобувач вищої освіти не виконав усі види робіт, які передбачені РПНД в даному семестрі, або отримав кількість балів з будь-якого виду робіт менше ніж встановлений мінімум, то він вважається таким, що має академічну заборгованість. У відомість обліку успішності викладач виставляє оцінку «незараховано», бали від 1 до 59, ЄКТС – F/FX.

При формуванні оцінок O_d , $O_{\text{сем}}$ округлення проводиться до цілого за правилами математики.

Оцінка за семестр ($O_{\text{сем}}$) з навчальної дисципліни визначається відповідно до таблиці 10.1.

Таблиця 10.1 – Розподіл балів, що отримує здобувач вищої освіти протягом семестру

Номер змістового модуля	Вид заняття / контрольний захід	Оцінка $O_{\text{сем}}$
1	Пз № 1	8
	Пз № 2	8
	Пз № 3	8
	Пз № 4	8
	Контрольна робота № 1	18
	Контрольна точка 1	50
2	Пз № 5	8
	Пз № 6	8
	Пз № 7	8
	Пз № 8	8
	Контрольна робота № 2	18
	Контрольна точка 2	50
	Усього за семестр	100

Отримані бали переводяться за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Для підсумкового контролю використовуються шкали оцінок, наведені у таблиці 10.2.

Таблиця 10.2 – Шкали оцінок для визнання успішності навчання здобувачів вищої освіти

Оцінка з дисципліни	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен, курсовий проєкт (робота), практика	залік
96-100	A	відмінно	зараховано
90-95	B	відмінно	
75-89	C	добре	
66-74	D	задовільно	
60-65	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно	незараховано
1-34	F		

10.2 Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

1. Основні теоретичні положення страхування, його економічну сутність та функції.
2. Класифікація видів страхування.
3. Принципи організації страхової діяльності.
4. Порядок укладання страхових договорів.
5. Основи формування страхових тарифів.
6. Методи оцінки страхових ризиків.
7. Особливості функціонування страхового ринку та його державного регулювання.
8. Міжнародний досвід страхування.

Необхідний обсяг умінь для одержання позитивної оцінки:

1. Аналізувати страхові ситуації.
2. Визначати страхові ризики.
3. Обирати відповідні страхові послуги.
4. Виконувати базові розрахунки страхових платежів і відшкодувань.
5. Працювати з нормативними документами.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру.

Задовільно, E (60-65): виставляється здобувачу, що виявив знання основного навчального матеріалу в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконував завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; припустив помилки у відповіді на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, які він може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.

Задовільно, D (66-74): заслуговує здобувач, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання й майбутньої роботи за спеціальністю, впорався з виконанням завдань, передбачених програмою; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповіді на запитання при виконанні завдань тощо, принципи які може усунути самостійно.

Добре, C (75-89): заслуговує здобувач, який виявив повні знання навчально-програмного матеріалу при виконанні передбачених програмою завдань, але припустив ряд помітних помилок; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичний характер знань з дисципліни; здатний до їх самостійного використання та поповнення в процесі подальшої навчальної роботи і професійної діяльності.

Відмінно, B (90-95): виставляється здобувачу, який виявив систематичні та глибокі знання навчального матеріалу з даної дисципліни вище середнього рівня. Він продемонстрував вміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою; засвоїв літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та їх значення для подальшої професійної діяльності.

Відмінно, A (96-100): заслуговує здобувач, який виявив всебічні систематичні та глибокі знання навчально-програмного матеріалу, вміння вільно виконувати завдання, що передбачені програмою, засвоїв основну та додаткову літературу, яка рекомендована програмою; проявив видатні творчі здібності в розумінні, в логічному, чіткому, стислому та ясному трактуванні навчально-програмного матеріалу; засвоїв основні поняття дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.

11 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

11.1 Базова література

1. Сосновська О.О. Страхування: навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.
2. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навч. посіб. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307 с.
3. Олійник О.В., Нагаєва Г.О. Страхування: навч. посіб. Харків: Стильна типографія, 2020. 256 с.
4. Терещенко Т. Є., Заволока Л. О., Пономарьова О. Б. Страхування (у схемах, таблицях, коментарях): навч. посіб. Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. 220 с.
5. Карцева В. В., Прасолова С. П. Інститути міжнародного страхового ринку: навчальний посібник + навчальний тренінг. Київ: «SBAPrint», 2020. 568 с.
6. Про страхування : Закон України від 18 лист. 2021 р. № 1909-IX (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1909-IX?msclid=76cc49d6b5ac11ec81de9b33d00654e1#top>
7. Васильєва Т., Козьменко С., Козьменко О. Нові вектори розвитку страхового ринку України: монографія. Суми: «Університетська книга», 2022. 315 с.
8. Опальчук Р.М. Страховий менеджмент: навчальний посібник. Київ: ЦП «Компринт», 2023. 251 с.

11.2 Допоміжна література

1. Закон України «Про страхування». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2023, №№12 -13, ст.28). Із змінами, внесеними згідно із Законами <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4017> - [20#n3759](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#n3759) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
2. Закон України “Про недержавне пенсійне забезпечення”. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 47 -48, ст.372. Із змінами, внесеними згідно із Законами; <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4017> -20#n2 , <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text>
3. Закон України “Про обов’язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів”. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2024, №№ 37, 38, ст.238) {Із змінами, внесеними згідно із

Законами.№ 4170-IX від 19.12.2024. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3720-20#n781>

4. Журавка О. С. Страхування : навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 350 с. ISBN 978-966-657-801-6

5. Терещенко Т. Є., Заволока Л. О., Пономарьова О. Б. Т 35 Страхування (у схемах, таблицях, коментарях) : навч. посібник. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 221 с.

6. Сосновська О.О. С66 Страхування: навчальний посібник / О.О. Сосновська. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. — 328 с.

7. Страхування : практикум / укл. Брязкало А.Є., Гладчук О.М. Кучерівська С.С. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2020. 152с.

8. Олійник О.В. Страхування: навч. посібн. / О.В. Олійник, Г.О. Нагаєва, Харків: ХНАУ, 2020. – 252 с.

9. Братюк В.П. СТРАХУВАННЯ: методичні матеріали для забезпечення самостійної (індивідуальної) роботи з дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 051 «Економіка» / укладач Братюк В.П. – Мукачево: МДУ, 2022. - 30 с.

10. Allodi, E., Cervellati, E. M., & Stella, G. P. (2020). A new proposal to define insurance literacy: Paving the path ahead. Risk Governance and Control: Financial Markets & Institutions, 10(4), 22-32. <https://doi.org/10.22495/rgcv10i4p2>

11. Bressan, S. (2023). On the “double leverage” of US insurance groups. Risk Governance and Control: Financial Markets & Institutions, 13(1), 26–36. <https://doi.org/10.22495/rgcv13i1p3>

12. Global Insurance Market Trends.(2024), OECD https://www.oecd.org/en/publications/global-insurancemarket-trends-2024_5b740371-en/full-report.html

12 ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

2. Наукова бібліотека Харківського національного університету радіоелектроніки. URL: <http://lib.nure.ua>.

3. Електронний архів відкритого доступу Харківського національного університету радіоелектроніки. Наукові праці викладачів кафедри економічної

кібернетики та управління економічною безпекою URL:
<http://openarchive.nure.ua/handle/document/67>.

4. Сайт кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки. Робочі програми навчальних дисциплін. URL: <http://eces.nure.ua/studentam/anotacii-disciplin-2/anotacii-disciplin-specialnist-073-menedzhment-osvitnja-programa-upravlinnja-finansovo-ekonomichnoju-bezpekoju/robochi-programi>.

5. Навчальні матеріали он-лайн. URL:
<https://pidruchniki.com/84386/ekonomika/>.

6. Електронний журнал «Ефективна економіка». URL:
<http://www.economy.nauka.com.ua>.

7. Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку». URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/>.